

Verksamhetsförlagd utbildning i matematik och svenska,

15 hp

Studiehandedning

Kurskod: 9VA303

Höstterminen 2018

Kursansvarig: Ingrid Olsson

Förord

Välkommen till kursen Verksamhetsförlagd utbildning 15 hp, vårterminen 2018.

Syftet med studiehandledningen är att underlätta studierna genom att tydliggöra kursens syften, mål och upplägg. Förutom information om kursens innehåll, litteratur och kursuppgifter omfattar studiehandledningen även information om examination och kursens bedömningsgrunder.

Lycka till med studierna!

Ingrid Olsson

Kursansvarig

Kontaktuppgifter

Postadress till kursansvarig:

Institutionen för beteendevetenskap och lärande
Ingrid Olsson
Linköpings universitet
581 83 LINKÖPING

Kursansvarig: Ingrid Olsson, ingrid.olsson@liu.se, 013-28 44 71

VFU-samordnare: Inger Haglund, inger.haglund@liu.se -28 20 18

Kursadministratör: Maria Lorin, maria.lorin@liu.se 013- 28 20 79

Programansvarig: Ingrid Olsson, ingrid.olsson@liu.se 013-28 44 71

Innehåll

Verksamhetsförlagd utbildning i svenska och matematik åk 1-6	
Innehåll.....	4
Mål	4
Genomförande och planering av VFU-kurserna	4
VFU-dagbok och hemskrivning	5
Bedömning, examination och betygsättning	6
Bedömning av didaktiska och sociala lärarförmågor	7
Om problem uppstår.....	8
Obligatorisk litteratur	8
Referenslitteratur.....	8
Schema.....	8
Bilaga 1 – Disposition av tid i VFU-kurser.....	9
Bilaga 2 – Exempel på VFU-dagbok	10

Verksamhetsförlagd utbildning i svenska och matematik åk 1-6

Kursinnehåll

Studenten planerar den verksamhetsförlagda utbildningen utifrån kursens mål. I kursen deltar studenten i en lärares dagliga verksamhet och i övriga aktiviteter vid skolan. Ett sammanhållet undervisningsområde i matematik respektive svenska planeras, genomförs och utvärderas. Ett särskilt fokus läggs på val av arbetsformer och arbetssätt i relation till ämnets innehåll, förutsättningar och krav. Frågor om dokumentation och bedömning av elevernas kunskaper formuleras och diskuteras med handledaren. Studenten dokumenterar sina erfarenheter i en dagbok.

Mål

Efter avslutad kurs skall den studerande kunna:

- planera, motivera, genomföra och utvärdera undervisning inom matematik respektive svenska med beaktande av ämnesdidaktiska teorier
- välja, använda och utvärdera olika arbetsformer för undervisning inom matematik och svenska
- tillsammans med handledaren diskutera bedömning och dokumentation av elevernas lärande i matematik och svenska
- välja och använda läromedel i relation till undervisningens mål och didaktiska
- reflektera över erfarenheter dokumenterade i dagbok och askultationsprotokoll

Genomförande och planering av VFU-kurserna

VFU:n kan genomföras antingen på helfart under 7 arbetsveckor i ett sträck eller på halvfart under 14 arbetsveckor i ett sträck. Det är viktigt att VFU:n planeras i samråd med handledaren och utifrån VFU-skolans verksamhet och möjlighet att tillgodose målen för aktuell VFU-kurs. Under VFU:n deltar studenten i en lärares ordinarie verksamhet och i övriga aktiviteter vid skolan. Generellt gäller att

:

- Studenten ingår i arbetslaget och är med i det dagliga planerings- och uppföljningsarbetet.
- Handledaren arbetar tillsammans med studenten och tydliggör sina överväganden och strategier, det vill säga delar med sig av sin praktikgrundad kunskap.
- Handledaren ansvarar för att vägleda studenten i lärarbetet.
- Handledaren följer upp studentens undervisning och övriga arbete i pedagogiska samtal och hjälper studenten att bearbeta och reflektera över sina erfarenheter.

Varje VFU-kurs planeras med hjälp av följande punkter:

- VFU:n planeras tillsammans med handledaren. Studiehandledningen samt omdömesformuläret används som grund för planeringen.
- VFU-kursen inleds lämpligen med *auskultationer* av handledarens undervisning som

förberedelse till den egna undervisningen. Auskultationer kan även, efter överenskommelse, genomföras hos andra lärare än handledaren. Det är också intressant och lärorikt att under en dag följa en lärare och under en annan dag följa en klass.

En tidsmässig planering görs där följande aktiviteter läggs in: auskultationer, egen undervisning inklusive planeringstid, konferenser etc., tid för pedagogiska samtal och utvärdering, information om skolans olika funktioner, förberedelse av hemskrivning, samt tidsperiod då provning sker. En rimlig disposition av VFU-kursens 400 timmar är:

- Auskultationer ca 50 timmar
- Egen undervisning ca 40 timmar och planering ca 160 timmar
- Pedagogiska samtal med handledare ca 10 timmar
- Resterande 140 timmar används till konferenser, extra auskultationer, extra undervisning, extra planeringstid, bedömning av elevernas kunskaper, hemskrivning, litteraturstudier, ”mingel” med eleverna, information om skolans funktioner utöver undervisning enligt lista (se tabell i bilaga 1).

För dem som gör VFU i egen skola, dvs. på en skola där man har en anställning, gäller följande:

- Auskultationer ca 20 timmar
- Egen undervisning handleds av handledaren cirka 8 tillfällen under kursen.
- Pedagogiska samtal med handledare ca 10 timmar
- Tid avsätts för portfolio, litteraturstudier och för att skaffa sig information om skolans funktioner enligt lista (se tabell i bilaga 1).

VFU-dagbok och hemskrivning

Förutom att undervisa och delta i handledarens olika aktiviteter ska studenten också skriva en VFU-dagbok samt visa sina erfarenheter i hemskrivningen.

Dagboken utgörs av en logg där studenten kortfattat, t.ex. i tabellform (se bilaga 2 för exempel på VFU-dagbok), redovisar egen undervisning, auskultationer, konferenser och möten samt pedagogiska samtal med handledaren samt kommentarer av intressanta händelser.

Syftet med *hemskrivningen* är att utveckla förmågan att iakttä, beskriva och reflektera över den pedagogiska praktiken samt egen och andras undervisning och att använda och utveckla sitt yrkesspråk. Den bedöms och är därmed ett verktyg för examinator vid examinationen av den verksamhetsförlagda utbildningen.

Skriftlig hemtentamen (3 hp)

Med utgångspunkt i din VFU skall du göra en skriftlig reflektion över hur du har planerat ett avsnitt i antingen matematik eller svenska. Uppgiften har sin grund i kursplanens mål och kan sägas bestå av fyra delar:

- Redovisning av en planering inom ett avsnitt
- Motivering av ställningstaganden
- Problematisering
- Utvärdering

Din uppgift är att redovisa en *autentisk planering* av ett område i ett av dina undervisningsämnen. Du ska inte enbart redovisa din planering utan också *motivera dina ställningstaganden* med hjälp av teoretiskt innehåll från de båda tidigare kurserna i utbildningen. Det är också viktigt att *problematisera planeringen* utifrån erfarenheter i det praktiska genomförandet.

Planering

I planeringen redovisas:

- Målen för undervisningen enligt styrdokument
- Innehåll/stoff
- Arbetssätt, arbetsformer
- Bedömning
- Disposition av tiden

Motivering och problematisering

I motivering och problematisering är följande punkter lämpliga att beröra:

- En redovisning av vilka mål du tagit fasta på i styrdokumentet samt en diskussion om hur du tolkat dessa. Du bör beröra mål på övergripande allmän nivå, ämnesnivå och för den aktuella undervisningen.
- En diskussion om ditt val av innehåll/stoff och arbetsformer/arbetssätt
- En diskussion om hur du kan tänka kring dokumentation och bedömning av elevers lärande
- De överväganden du gjort avseende elevernas olika förutsättningar och behov.

Utvärderingen

I utvärderingen redovisas:

- Hur du tycker att undervisningen gick? Vad gick bra/mindre bra och vad kan du tänka på tills nästa gång?

Hemskrivningen läggs in i Lisam efter genomförande av VFU:n.

Bedömning, examination och betygsättning

Kursen examineras genom individuell bedömning av:

STN3 Skriftlig tentamen: hemtentamen 3 hp, U-G

TDL2 Tillämpade didaktiska lärarförmågor 8 hp, U-G

TSL2 Tillämpad sociala lärarförmågor 4 hp, U-G

Vid underkänt betyg i de didaktiska och sociala lärarförmågorna har studenten rätt till ytterligare två provningstillfällen. Hur detta sker samt under vilken tid bestäms i samråd med examinator Ingrid Olsson och VFU-koordinator Inger Haglund.

Bedömning av didaktiska och sociala lärarförmågor

Examinationsprocessen börjar med att handledaren och studenten informerar sig om *kursplan, ramar för VFU:ns genomförande, hemskrivning* och *omdömesformulär*. Dessa dokument underlag för ett inledande samtal där handledaren och studenten tillsammans planerar VFU:ns innehåll och upplägg. Vid detta tillfälle konkretiseras och diskuteras också omdömesformuläret och man kommer överens om när och hur *övning* och *prövning* av studentens lärarförmågor skall ske. Det är viktigt att det blir god balans mellan övning och prövning så att studenten får tillräckligt med utrymme för övning och att handledaren får tillräckligt med utrymme för prövning. För att underlätta och förbereda omdömet är det en fördel att genomföra formativa utvärderingar under VFU:ns gång, gärna med omdömesformuläret som utgångspunkt för diskussionen.

Prövningen förläggs om möjligt till den andra halvan av VFU-perioden och bör vara sig inskränkas till enstaka lektioner eller ske under en oproportionerligt lång period. Avsätts alltför lång tid till prövning kan det hindra den studerande att få tillräcklig tid för övning. Prövningsperioden bör vara representativ för studentens övning av lärarförmågor.

När prövningen är genomförd fyller handledaren i omdömesformuläret. Handledaren delger studenten sitt omdöme. Omdömesformuläret skrivs under av handledaren och skickas till examinator (se adress på omdömesformuläret) **senast en vecka** efter avslutad VFU.

VFU-dagboken utgör ett komplement till omdömesformuläret. Examinator bedömer utifrån dagboken om VFU:n har genomförts i rimlig omfattning utifrån dispositionen av tiden för VFU:n (se bilaga 1).

Bedömning av hemskrivningen

VFU-uppgiften bedöms utifrån följande kriterier:

Godkänd
Studenten beaktar styrdokumentens i sin planering med välgrundade motiveringar.
Studenten utvärderar nyanserat och med välgrundade motiveringar planering och genomförd undervisning inom ett ämnesområde i matematik eller svenska
Studentens diskuterar nyanserat , och med välgrundade motiveringar, om hur kunskapssyn och teorier om lärande synliggörs i det egna ämnesområdet.
Studenten diskuterar dokumentation och bedömning av elevernas lärande

Krav på språk och formalia i examinationsuppgiften: Språket följer svenska skrivregler. Referenshantering är i huvudsak korrekt enligt ett vedertaget referenssystem (APA, Harvard, Oxford). Litteraturlistan är i stort sett utan anmärkning.

Utvärdering

Kursen utvärderas i KURT

Om problem uppstår

I första hand tas problemet upp med handledaren och respektive studenten. Fältmentor för student utanför Linköpings universitets VFU-område är VFU-koordinator Inger Haglund. Om behov föreligger kontaktas examinator ingrid.olsson@liu.se via mail, ingrid.olsson@liu.se (enklast), eller 013-28 44 71 eller Inger Haglund, inger.haglund@liu.se.

Obligatorisk litteratur

Aktuella styrdokument och läromedel

Kurslitteratur och ämnesdidaktisk litteratur från relevanta teorikurserna

Referenslitteratur

Långström, Sture, Viklund Ulf (2006) *Praktisk lärarkunskap*. Lund: Studentlitteratur.

Långström, Sture, Viklund Ulf (2010) *Metoder: undervisning och framträdande*. Lund: Studentlitteratur.

Schema

Introduktion den 29/8 2018 kl. 13.15 -15 sal:

Bilaga 1 – Sammanfattning VFU

VFU på VFU-skola (= skola anvisad av lärarutbildningen)	VFU i egen tjänst (= VFU görs på skola där du har tjänst eller vikariat)
Egen undervisning 40 timmar och planering cirka 160 timmar	Egen undervisning handleds av handledaren 8 tillfällen under kursen.
Auskultationer 50 timmar •	Auskultationer 20 timmar
Pedagogiska samtal med handledare ca 10 timmar VFU-samtal med kursmentor (se nedan)	Pedagogiska samtal med handledare ca 10 timmar
Resterande 140 timmar används till konferenser, extra auskultationer, extra undervisning, extra planeringstid, bedömning av elevernas kunskaper, hemskrivning, litteraturstudier, ”mingel” med eleverna, information om skolans funktioner utöver undervisning enl. nedanstående lista exempelvis: <ul style="list-style-type: none"> • Lärarlagsarbete, klassföreståndarskap, mentorskap • Skolans regelsystem, författningar som styr verksamheten • Skolans arbete med elevinflytande, jämställdhet, integration • Schemaläggning • Skolans ekonomi: anslag, budget, resursfördelning • Lär plattformar och IT-användning • Skolans ledning, organisation, skolkultur, elevrådsarbete, policy • Skolans beslutsstruktur och konferenssystem • Elevorganisationer och elevföreningar • Personalens anställningsförhållanden och personalpolitik • Arbetsmiljö för lärare och elever • Rutiner vid antagning av elever, studieavbrott och avskiljning av elever • Föräldrasamverkan och samverkan med omgivande samhälle • Utvecklings- och förändringsarbete vid skolan, forskning och forskningsanknytning • Skolans servicefunktioner • Skolans internationaliseringsarbete • Delta i utvecklingssamtal 	Tid avsätts för hemskrivning, litteraturstudier och för att skaffa sig information om skolans funktioner enligt vänstra kolumnen.

Bilaga 2 – Exempel på VFU-dagbok

Datum	Tid	Aktivitet	Ev kommentar
2/2	8-10	Auskultation av handledarens introduktion av geometri	Förberedelse för min egen undervisning i geometri
	15-17	Lärlägarsträff	
3/2	8-10	Auskultation hos mattelärare, ”min” klass	För att lära känna gruppen inför min egen undervisning
4/2	10-12	Pedagogiskt samtal med handledaren om veckans händelser och avstämning inför egen undervisning på måndag	Jag diskuterade en idé om att använda grupparbete på måndag. Vi har också tittat på omdömesformuläret och diskuterat ...
5/2	8-10	Egen undervisning: introduktion till geometri, introduktion till grupparbete	Idag har jag använt grupparbete och jag märkte att det trots mina intentioner inte blev som jag hade tänkt därför att ...